Man anser det for rimeligt med udgangspunkt i oplysningerne om friskolernes driftsudgifter og statstilskud for kalenderårene 1956-1958 at foreslå en tilskudsordning, hvorefter friskolerne i gennemsnit får dækket omkring 75 pct. af deres driftsudgifter, idet skolerne som helhed hidtil har fået en for ringe del af deres driftsudgifter dækket som følge af, at man ved beregningen af rådighedssummen har måttet arbejde med $1^1/_2$ år gamle udgiftstal for det offentlige skolevæsen.

Man finder det naturligt, at det yderligere tilskud, der foreslås ydet udover tilskud til leder- og lærerløn, sættes i forhold til friskolens elevtal, hvorved man for den tilskudsdel bibeholder det nugældende hovedprincip for fastsættelse af bevillingen til friskolerne. Man kunne yderligere uddybe forbindelsen mellem det offentliges udgifter og friskolernes tilskud ved at fastsætte tilskuddet pr. elev i friskolen til en vis procentdel af kommunernes udgift pr. barn i den offentlige skole. Dette udgiftsbeløb kan også efter ophævelsen af den fælleskommunale udligningsfond beregnes af Det statistiske Departement, omend det vil ske på et lidt andet grundlag end det hidtidige, men beløbet vil stadig først kunne endeligt fastsættes ca. 1½ år efter udløbet af det pågældende finansår. Da det imidlertid efter det foreliggende forslag ikke er en rådighedssum, der skal udregnes på grundlag af dette tal, men — hvis tilskuddet til leder- og lærerløn forhøjes til 85 pct. af udgiften hertil — kun en mindre del af tilskuddet til den enkelte skole, finder man det ikke betænkeligt, at dette tilskud udregnes på grundlag af udgiften i det foregående finansår.

Ifølge en af Det statistiske Departement på det nye grundlag — der fremtidig er til rådighed — foretaget opgørelse, ville kommunernes gennemsnitlige udgift i finansåret 1957-58 have udgjort 458,94 kr. pr. barn i folkeskolen.*) Man foreslår tilskuddet fastsat til 50 pct. af kommunernes udgift, ikke fordi man særligt kan begrunde, at en friskoles tilskud fastsættes netop til denne andel af kommunernes udgift, men fordi man under hensyn til størrelsen af de hidtil til en del af skolerne, f. eks. friskolerne i købstæderne, ydede statstilskud finder et tilskud, der i gennemsnit dækker mellem 73 og 77 pct. af friskolernes samlede udgifter, passende. Man må derfor tage forbehold om at ville stille forslag om en anden procentsats, hvis det skulle vise sig — hvad man ikke anser for sandsynligt — at denne kommunale gennemsnitsudgift ændres væsentligt, uden at det er udtryk for tilsvarende svingninger i friskolens driftsudgifter.

Selv om beregning af tilskud efter disse principper fører til nogen forhøjelse af landsbyskolernes tilskud og en nedsættelse af tilskuddet til byernes skoler, er differencerne i forhold til de nuværende tilskud ikke så store, at de bør danne en hindring for ordningens gennemførelse, navnlig når man tager i betragtning, at de enkelte skoler efter den foreslåede ordning i væsentlig højere grad end nu vil være i stand til at forudberegne tilskuddets størrelse for det enkelte år og disponere herefter.

Man kan i øvrigt ikke overse, om den ved lov nr. 150 af 13. maj 1959 gennemførte ændring af friskoleloven, hvorefter friskolernes hidtil i tre beløb opdelte rådighedssum er blevet sammenlagt til én, ville have medført en tilsvarende — eller måske større — udligning af den procentvise dækning af friskolernes udgifter, jfr. folketingets forhandlinger 1959-60, sp. 3909, hvoraf fremgår, at man med denne ændring tilsigtede at ophæve den hidtidige skæve fordeling, der gik ud over skolerne uden for hovedstaden.

En tilskudsordning som den foreslåede, hvorefter der udover tilskud til leder- og lærerløn alene ydes et tilskud pr. elev, gør det imidlertid påkrævet, at der til de mindre skoler med et ringe elevtal yderligere ydes et grundtilskud. Man foreslår derfor, at der ydes de mindste skoler, hvis elevtal ikke overstiger 15, et grundtilskud på 3 000 kr., skoler med 16-20 elever 2 000 kr. og skoler med 21-30 elever 1 000 kr. i grundtilskud.

Ved en gennemregning af tilskuddene for kalenderåret 1958 til de enkelte friskoler efter foranstående forslag har det vist sig, at der for de ganske enkelte skoler, der ville få dækket omkring 100 pct. af driftsudgifterne, forelå særlige forhold, f. eks. gennem kombination med børnehjem. Selv om der således næppe vil være risiko for, at skolerne efter forslaget vil få dækket mere end driftsudgifterne, anser man det dog for rigtigst udtrykkeligt at fastslå, at det samlede tilskud til en skole, der ikke er en selvejende institution, ikke må overstige dens driftsudgifter. Dette medfører ganske vist, at man stadig må stille krav om visse regnskabsoplysninger fra en del af friskolerne, men da man regner med, at det kun vil være i ganske få tilfælde, en skoles tilskud vil ligge omkring de 100 pct. af driftsudgifterne, vil betænkelighederne ved en mere dybtgående regnskabsmæssig kontrol fra ministeriets side ikke være så store.

*) På grundlag af den foretagne stikprøveberegning anslås den tilsvarende udgift for finansåret 1958-59 til skønsmæssigt at andrage 495 kr.